

בהתאחדות

דיווח על האסיפה הכללית ה-29 של התאחדות מגדלי בקר בישראל
שהתקיימה בשפיים, בימים א"ב' בחשון תשל"ז — 25—26.10.1976
ישיבת הפתיחה — א' בחשון תשל"ז — 25.10.76

האסיפה נפתחה על-ידי מזכיר התאחדות מגדלי בקר, הח' שמואל ריין. הוא הציע לבחור את החברים יששכר כוכבא מקב' יבנה ופנחס פולונסקי מכפר-חיים כיושבי ראש האסיפה. הם נבחרו ללא התנגדות ותפסו את מקומותיהם על הבמה.

י. כוכבא פתח את הכנס בהבעת צער עמוק על פטירתו של אפרים שמאראגד ז"ל בעצם היום בו מקיימת ה.מ.ב. את אסיפתה השנתית.

י. כוכבא הציע לבחור בוועדה מתמדת לפי הצעה שהוגשה לאסיפה. הוצעו החברים נמרוד שדמי ממשמר-העמק, עזרא גוטקין מאור-הנר, ר. נהיר ממולדת ועופר ישי מכפר-חגלה. חברים אלה נבחרו פה אחד.

תמונה 1. ש. ריין, מזכיר ההתאחדות פותח את האסיפה.

ברכות

ברשותכם, אייחד את עיקר דברי לכמה היבטים כלליים הקשורים בוויכוח על מקומו של הענף במשק הלאומי. לגידול הפרה על-ידי החקלאי היהודי ישנם שני מרכיבים: מחד — המרכיב הכלכלי — התזונתי; ומאידך — המרכיב ההתיישבותי-החברתי. מרכיב שני זה נובע משאי-פתנו הלאומית ליצור אורח-חיים כפרי, לפזר יהודים בכל פינות הארץ ולייצב את הקשר של

מזכיר ה.מ.ב. ש. ריין
קרא מן הכתב את ברכתה של החברה סגטה יוספטל, מזכירת המרכז החקלאי.

דב מרון (המרכז החקלאי)
קראתי בעיון את הדו"ח, אשר הוכן לקראת האסיפה, ומצאתי בו ציון לכל אותן הבעיות המעסיקות את עובדי הענף, בעיקר בתחום המקצועי, ואשר ידובר בהן בהרחבה בדיוניכם.

התכנון הקפיא, ואף הקטין, את הייצור ברפת הקיבוצית בשלב בו ההשקעות החלו לשאת פירות. המציאות אמנם הפריכה עד כה את החשש מפני עודפי חלב המיועדים לשפיכה, אבל משרד החקלאות טרם תיקן את המעוות.

ברצוני לנצל במה זו, כדי להתריע בפני שר החקלאות והנהלת משרדו ולהדגיש, כי ערעור האיזון הרצוי בענף מסיט את נקודת הכובד מריכוז המאמצים המשותפים לקידומו ומוליך ליריבות פנימית מיותרת.

יהודה יצקר (דביר)

הוטל עלי לסקור בקצרה את בעיות הענף בשעה זו. נקודת המוצא תהיה מהעבודה בשדה, במשק ספציפי.

הבעיות הן: (1) הזנה; (2) מכסות חלב; (3) „תנובה“; (4) ניהול כלכלי; (5) שונות.

(1) הזנה — א) שיטת הגשת המנה; ב) נורמות בהזנה.

א) שיטת הגשת המנה — הכיוון הוא להגשת המזונות המרוכזים והגסים ביחד, כדי ליצור מנה שלמה. קיימות שתי גישות עיקריות: א) המזון הכולי — ריקים המוכנים בצורה תעשייתית. הכנתם צורכת אנרגיה רבה, כוח אדם ומנגנון נוסף מחוץ למשק, ובנוסף לזה הון רב. ב) המזון השלם — או בהגדרתו החדשה — מנה כלי-מעורבת. הכנתו נעשית במשק ואינה דורשת אמצעים מיוחדים. העגלה המערה בלת מחליפה כלים אחרים, כעגלה לחלוקת תערובות ועגלה מחלקת; שיטה זו מאפשרת למשק להגיש מזונות שוליים המצויים בידיו — מזונות זולים אך פחות טעימים; והיא מאפשרת לחסוך בעבודת אדם וטרקטור. ובנוסף לכך עולה הדיוק בחלוקת המזון ונחסכות כמויות גדולות. אך קיימות גם בעיות: יש צורך להתאים את המזונות לעגלה המערבלת המצויה היום ויש לכן למצוא בהקדם עגלה המתאימה לכל סוגי המזונות או להתאים פתרונות אחרים.

ב) נורמות ההזנה — ההמלצות הן לשיפור יחסי מזון גס-מרוכז תוך שאיפה ליחס של

המתישב למקום מושבו ולאדמתו. למרכיב זה, יש חשיבות מכרעת במערכת השיקולים לגבי פיתוח הענף וקידומו. המתעלם מאחד המרכיבים בענף זה, כמו בענפים אחרים בחקלאותנו, טועה ומטעה אחרים ומביא נזק בסכנו את יציבותו והמשך קיומו של המשק העצמי של המתישב היהודי.

והנה לפני ימים מספר התבשרנו בשורת-כזב מפי חוג פוליטי תלוש מקרקע, המתימר להגן על האינטרסים של האזרח הפשוט ולהציל את המדינה ממצוקתה. כיצד? — על ידי חיסול שליש מהייצור של הרפת; או במלים אחרות, ועל-פי דבריהם, על-ידי גישול כ-2,000 משפחות מעיקר פרנסתן. כל זה למען השג את מירב היעילות הכלכלית ולחסוך, כביכול, 350 מיליון ל"י לאוצר. עדיף, לפי תורות המגינים האלה על זכויות האזרח, לפתוח את שערי הארץ לקליטת עודפי התוצרת של החקלאים מחו"ל במחירי היצף מסובסדים, ולפגוע קשות בענף החלב בארץ. כנגד עצות אלה, שאינן נובעות מעודף אחריות לאומית, עומדת לפני ענף החלב שורה של בעיות ואתגרים, שיש להם פתרונות הולמים את צרכינו האמיתיים.

אם נשאר נאמנים להנחיות היסוד של קיום משק החלב, כי אז חייבת מדיניות התכנון להיות מאוזנת, ויש לפתח את הענף במימדים שקולים ומאוזנים. אין להפריז לכן במדיניות התכנון, לא בכיוון של ריכוזיות יתר ולא בכיוון של פיצול ופיזור מוגזם. קיימת יחידת רפת אופטי-מלית התואמת את התנאים הטכניים של שנות ה-70, הן למשק הקיבוצי והן למשק המשפחתי.

בשנתיים האחרונות הופיעו סימנים להפרה בלתי-סבירה של איזון זה. לאחר תקופה של שפל בענף ומחסור בתוצרת ניתן על-ידי משרד החקלאות עידוד משמעותי לפיתוח הענף. המשק הקיבוצי הגיב ראשונה למדיניות העידוד, ובה-משך הופעלה תכנית אינדיבידואלית ברפת המשפחתית.

ובכן, לדעתי קרתה תקלה; כתוצאה מפחד וחשש פן יחרוג הייצור מעבר לצריכת השוק, הפעילה הנהלת משרד החקלאות מדיניות מכסות.

אך הדרכה זו אינה משולבת בהדרכה כלכלית. לא גיבשנו עדיין מערכת תמחירית ממוכנת, שתוכל לספק לנו מעקב כלכלי צמוד, ומערכת שיקולים, שתשלב בצורה כוללת דרישות מקצו-עיות וכדאיות כלכלית.

5. **שונות — א. חמרי-לואי** — לא קיימת שליטה מרכזית בחלוקת חמרי הלואי התופסים והולכים מקום במערכת ההזנה. הכלל של כל הקודם זוכה ושרירות לב המפעלים — הוא המדד היחיד.

ב. **היקף המחקר והאמצעים** — נראה, שהאמצעים, המוקדשים למחקר, קטנים מדי — מצב שבסופו של דבר יפגע בענף. נראה לי, כפועל יוצא, שבעוד שהנוהג והמקובל זה, "צריך להיות" הם, שהמחקר ירוץ לפני המחנה, הרי אצלנו רץ המחנה, בתחומים רבים, לפני המחקר...

ג. **מכון החליבה** — הבעיה העיקרית היא, כנראה, מכון החליבה במשק הקטן, ויש למצוא לה פתרון.

א. **בצר (המרכז החקלאי)** — אנו נמצאים בעיצומה של תקופה קשה לענף הרפת, בה נבלם הפיתוח, וזאת לאחר שהוקמו במדינת ישראל מאות יחידות רפת חדשות בכל חלקי הארץ, ולא הוטלה אצלנו בספק זכותן של משפחות אלה להתקיים בכבוד. אני חושב, שיש מקום לשלוח ברכה למשרד החקלאות ולמחלקה להתישבות על האומץ, שגילו בתקופה של עודפי חלב, וראו צורך לקדם את ענף הרפת בכל רחבי הארץ ולהתחשב לא רק בגורמים כלכליים, אלא גם בגורמים התישבותיים.

ענף הרפת במשק המשפחתי עבר משברים קשים, כאשר אנשים ללא ידע הצטרפו אליו. כתוצאה מכך הענף לא פירנס את המשפחה, מה גם שהיה אחד מגני ענפים רבים במשק. בסוף שנות ה-60 חלה ירידה תלולה בהיקף הענף במשק המשפחתי, אשר קודם לכן יצר כ-55% מכלל החלב בארץ, וחלקו פחת לכדי 45% בלבד. לפני שלוש שנים הוחל במיבצע שנקרא פיתוח הרפת, ולשמחת, אנו רואים היום תוצאות חיוביות לפעולה זו.

50%-50%, מצב המביא, כאילו, ליעילות אופ-טימלית של ההזנה. היות ואין פיצוי הולם להגדלת אחוז השומן, ואילו בחלב כחוש קיים מחסור, נוצר מצב אבסורדי של חוסר יעילות כלכלית בביצוע ההמלצות המקצועיות.

2. **מכסות חלב** — במשק המודרני היחידה המינימלית היא של כ-300 פרות בייצור של 2 מיליון ליטר חלב (הנתונים הם בהתאם למשק המושבי). בתשל"ה יצרו 72 קיבוצים כ-1.5 מיליון ליטר חלב וכ-50 קיבוצים — עד כ-2 מיליון ליטר. נקבע מראש, שמשקים אלה לא יהיו ריווחיים ובמוקדם או במאוחר יגיעו לחי-סול. בשנה וחצי האחרונות חוסל משק אחד בדרום — בית-קמה — וכרגע מתחלת רפת שניה בצפון — בקיבוץ דן.

בעידוד משרד החקלאות נעשו השקעות כבדות במשקים לפיתוח הענף. פועל יוצא: 1) אמצעי ייצור עומדים בלתי מנוצלים; 2) פרות עתירות תנובה נמכרות לשחיטה. במקביל מפתח משרד החקלאות את הענף ומשקיע שוב את כספי הלאום במשקים, שבהם, מהיותם חדשים או מתחדשים, הייצור לא-יעיל.

לסיכום — המדיניות הנוכחית מביאה לעידוד הבלתי-יעילים ולקיפוח היעילים; לצמצום הענף, עד חיסול, אצל בעלי הידע והניסיון — אותם היצרנים שכדאי למדינה שייצרו חלב.

3. **"תנובה"** — דווקא בתקופת המכסות עומ-דים אנו בפני המצב המביש, שהגורם המשווק אינו עושה כמעט כלום לפרסום המוצר. כל זה בניגוד לפרסומת ההמונית למשקאות קלים. אנו מנסים לקדם את הישגינו, אך בארץ הצריכה היא נמוכה. נראה לי, שאנו מאבדים את השליטה כבעלים בגורם הזה שנקרא, "תנובה".

4. **נידול כלכלי** — אנו מנהלים ענפים שמבחינת ההון המושקע, כוח-אדם וידע דומים למפעל תעשייתי; אך בעוד שבכל מפעל, אנו מוצאים מנהל, משווק, מזכירות טכנית, הנהלת חשבונות וכד', הרי רכוז הענף ברפת הוא, בדרך כלל, ג'וב חלקי לעבודות נוספות.

הגענו למערכת הדרכה מקצועית ברמה גבוהה,

תמונה 2. מנכ"ל משרד החקלאות
מברך את האסיפה.

היום על רפת, כי הענף מרוכז בידי מעטים.
אני מציע שנגיד לחברים הטובים האלה.
שההצעה היא הצעת נפל, הצעה שאין לה שום
אחיזה במציאות.

אני רוצה להתייחס לנקודה נוספת, שלדעתי
היא חשובה, והיא בעיית הסובסידיות. אנו מוצי-
גים כאלו הסובסידיות ניתנות לנו. אם הדבר
הוא כך — כיצד זה המרכז החקלאי, תנועת
המושבים, התנועות הקיבוציות — כולנו —
נלחמים לצמצומן?

הסובסידיה מוגדרת כהפרש בין הוצאות היי-
צור ומחיר השוק. מאחר ואת החשבון עושים
על-פי הוצאות הייצור הממוצעות במשק, הרי
ישנם משקים שהוצאות הייצור שלהם גבוהות
מהממוצע וישנם כאלה שאצלם הוצאות הייצור
נמוכות מהממוצע. מכיון שהם יעילים יותר, רווי-
חיותם היא, כמובן, גבוהה יותר.

מה מציעים לנו? — שאלה היעילים יקבלו
סובסידיה נמוכה יותר. אילו היינו הולכים בדרך
זו והיינו משלמים לפי השיטה המוצעת, היינו

אנו נתבע להעמיד את יחידת הרפת במשק
המשפחתי על היקף שיאפשר לה להתקיים בכבוד,
ושיאפשר למושב לקיים שרותים ציבוריים מוש-
ביים — מחלבה, מאגרי מזון וכו'.

אנו מצויים היום בתקופה בה מתחילים לראות
פירות מההתישבות הצעירה, שקמה לאחר קום
המדינה, והתישבות זו קולטת היום את הבנים
הממשיכים. המשק חייב לפרנס בכבוד שתי
משפחות, ואנו נחתור ליצירת מציאות זו
וניאבק על המכסות הדרושות לכך, כי אם
ניכשל — הרי התוצאה תהיה חמורה לכולנו.

ר. איילנד (מנכ"ל משרד החקלאות)

ראשית, ברצוני לברך את האסיפה. החקלאות
הישראלית הצליחה להצמיח במשך עשרות אח-
דות של שנות קיומה הישגים מרשימים, ואחד
ההישגים האלה שייך לציבור היושב כאן. אבל
יחד עם ההישגים צמחו לנו בתקופה האחרונה
מומחים חדשים לתכנון, לייצור והתישבות,
ומפיעים תורה שאין לה ולמציאות — ולא כלום.
במה דברים אמורים? הוזכר כבר הוויכוח או
ההתייחסות של חוג פוליטי מסוים לענף.

במשרד החקלאות הוחלט לקבוע מטרות למ-
דיניות החקלאית. אחת המטרות היא לגדל
ולתרום, ככל האפשר, לבטחון המזון. ואם
מישהו רוצה לבנות אספקה של שליש מתוצרת
החלב בארץ על מחירי דמפינג של אבקת חלב,
העשויים או עלולים להיות בהחלט בלתי קבועים
לדעתי הוא שוגה. וכבר היום יש שמועות —
שעדיין לא התאמתו ואני מתייחס אליהן בזהירות
— שהשוק המשותף עומד לשנות את מדיניותו.
אם אמנם השוק יעלה את מחיר המינימום של
המוצרים, לא רק שלא גרוויח מייבוא חלב, אלא
נפסיד משהו; כ-30 מיליון דולר. האם על זה
נוכל לבסס ייצור לבטחון המזון?

נקודה נוספת, שהוזכרה, היתה האספקט ה-
התישבותי. להקטין את הייצור ב-200 מיליון
ליטר חלב, כפי שמוצע, פירושו להוציא את
הענף מידי 2,000 יחידות משק. מבחינה סטטי-
סטית 2,000 יחידות משק הם 25 כפרים. כמובן
שזה לא בדיוק כך, ואין כפרים שלמים החיים

ציונלי בסדר גודל של 2.5 מיליארד יחידות מזון לשנה, כמות כפולה מזו המיובאת. כמות זו כוללת חמרי מזון שאיננו יודעים עדיין כיצד להתייחס אליהם. לדוגמה: עצים שאנו מוציאים מהפרדס. אבל יש בין החמרים גם יחידות מזון במרעה, וגם בשטח זה עדיין לא הגענו לגבול יכולתנו.

לפני זמן מה התקיימו דיונים קשים מאד בדבר הקמתן של רשויות מרעה אזוריות. מכל מקום, דיונים אלה הסתיימו בהקמתן של רשויות אלו, ואנו אישרנו את סמכויותיהן ואת ההדרכה המקצועית שלהן מטעם רשות מרעה ארצית, כאשר מטרתן היא לפתח את הגושא הזה וכן נושאים אחרים. לפני מספר שבועות ראיתי חישוב המצביע על כך, שכתוצאה משיטות ההזנה החדשות, המבוססות על מזון בלתי-קונבנציונלי, נוכל להפחית את מחיר הדולר הנחסך בייצור הבקר לבשר מהמרעה מ-25 ל-28 לירות הדולר ל-10 ל-12 לירות הדולר. רבותי, זוהי מהפכה בלתי רגילה! יתכן, שיהיה הכרח בשינוי הכיוון גם המקצועיים ובכיווני הטיפול. מבלי להכנס

מנציחים מצב של מתן תמריץ למשק הבלתי-יעיל, כי מדוע צריך להתאמץ אם הסובסידיה תכסה את ההפרש בין הוצאות הייצור ומחיר השוק?

אני חושב, שבשיטה שאנו נוקטים יש גם חסרונות — אנו קובעים את הוצאות הייצור על-פי הממוצע. כל שנה בכל ויכוח אנו מורידים 2%—3% מההתייקרות על חשבון הייעול, בכיוון לייעול רב יותר. אני מעדיף שיטה כזאת על כל שיטה אחרת, המנציחה חוסר יעילות — כי ביעילות אנחנו נבחנים.

בהקשר לכך — ישנה במשק החקלאי שלנו נקודת תורפה הקשורה בהזנת בעלי החיים; ואם אנו יכולים להתגאות בכך, שהמשק החקלאי שלנו תורם לכלכלת מדינת ישראל הרבה מעבר למשקלו באוכלוסיה, הרי ייבוא של 1,100,000 טון גרעינים מדי שנה — בתוספת גרעיני הסויה שאנו מייבאים — היא נקודת התורפה שלנו. אנו צריכים לנסות להשתחרר מתלות זו בייבוא. והלוא ישנו במדינת ישראל פוטנציאל של מזון קונבנציונלי ובלתי-קונבנ-

תמונה 3. משתתפי האסיפה מקשיבים לדברי מנכ"ל משרד החקלאות.

אבקת חלב. והלוואי ויכולנו לספק מה שנדרש מאתנו. איני יודע אם זה פתרון למאות מיליוני ליטר חלב, אבל ברצוני לנצל הזדמנות זו ולאמר לאנשי „תנובה” — זו אינה צריכה להיות רק משימה ניסיונית. העולם משתנה במהירות, וכאשר היה נראה לנו דבר כבלתי מציאותי — הוא הפך למציאות.

ומכאן ברצוני לעבור לענין המכסות — שמעתי את הדיון כאן וקשה לי להיות אדיש למה שנאמר על-ידי החבר מדביר על כך, שאנו מפתחים יחידות בלתי-יעילות. הייתי בטוח שאני אמנם שומע היטב מה שאמר. האם זו תורת ההתישבות שלנו? אמרתי לפני מספר חדשים, בוועידת הקיבוץ המאוחד, ואני יכול לאמר זאת גם לציבור היושב כאן — הסתכלו סביבכם מי הציבור היושב כאן? ויש מישהו שצריך לדאוג גם לאלה שאינם יושבים כאן. הציבור הזה הגדיל את ייצורו ב-2½—3 השנים

כרגע לפירוט — אני אומר, שמדינת ישראל חייבת לבחון מה כדאי לה יותר: האם להחזיק פרות עם תנובות גבוהות על ייבוא גרעיני מספוא או לשנות קצת את הכיוון מאינטנסיפי-קציה מרחיקת לכת לכיוון אחר?

אני רואה חובה נעימה מאד להזכיר את העובדה, שבתקופה של ינואר-דצמבר השנה ייצאנו 2,150 ראש בקר — כמות כפולה בהשוואה לתקופה המקבילה אשתקד. וכפי ששמענו, אתם רוצים להגיע בשנה הבאה, לייצוא של 3,000 ראש בקירוב. אם אנחנו מסתכלים קדימה, הרי התכניות שלנו לשנה שלאחריה הן לייצוא של 5,000 ראש בערך כספי של 3.5 מיליון דולר. וייצוא בקנה-מידה כזה מחייב היערכות ארגונית שונה מזו הקיימת.

השבוע דווח בישיבה של אגרקסקו על התחלות של ייצוא גבינות; לא גבינות צאן או גבינות עזים — אלא גבינות מחלב בקר המבוססות על

מקצצה-מגרסה לקש

אגרסקוב AGERSKOV

דב שימושית ל-

לול, דפת, משתלות

מאז 1955

פנה עוד היום
לקבלת יעוץ
ללא כל התחיבות

- טחינה וגריסת קש
- לרפד לולים ורפתות
- הגברת ספיגת הלחות
- של הרפד, חיסכון בחומר אחידות בטיב הרפד.
- הזנת בעלי חיים באמצעות עגלות מערבולת חלזוניות.
- 2 דגמים:
- נייד —
- הפעלה ע"י הינע טרקטור.
- קבוע —
- הפעלה חשמלית.
- הספק 2,25 טון קש/שעה.
- מבנה ומנגנון פשוטים ואמינים.

כא

“כלן” בע”מ ת”א: רח’ צייטלין 8 טל. 262568, 269550

פרסום שפי

בה תחזיות. איש מאתנו לא ידע בראשית השנה, כאשר תכננו את הסובסידיות, שהביצוע יהיה כפי המתוכנן. יש לדבר משמעות לא רק בחלב, אלא גם בפטימים. ויש עוד גורם אותו אני מציע לעצמנו לזכור, ולהבין מדוע הצריכה היא בסדר גודל כזה — כי במקום שיבואו 100,000—150,000 יהודים לשנה — הם באים במספרים קטנים יותר.

למרות זאת — לא התיאשתי מהציונות ואני אומר, שיבואו עוד הרבה יהודים, ויהיה צורך לייצר עבורם חלב.

שמחתי מאוד שבמשך השעה ומחצית השעה בערך שאנחנו כבר מבליים פה יחדיו, וגם בראשי הפרקים של החברים שפתחו את הועידה, לא מצאתי ולו רמז אחד למה שהסעיר את הציבור הזה ביוני 1974 ושעליו קמו אז ועדות פעולה — כוונתי היא לרווחיות ענף הרפת. אני שמח שיש משהו, אם כי זה לא הוזכר, גם לזכות.

האחרונות ב-54%; אך היה ציבור אחר שאצלו היתה נשירה, ואנו הצלחנו להפסיקה. משרד החקלאות נחלץ לזה, השקיע גם אמצעים, הדרכה וארגון — והצליח. מאז יש מכסות, הקיבוץ הצעיר והמושב הצעיר התקדמו יותר, ואני גאה על כך!

מתנהל ויכוח אם המכסה הכוללת עונה ל- בעיה. אמרו, שהתחזיות על עודפים לא נתאמרו. בוודאי שלא נתאמתו, כי עצרנו את הגידול. השאלה היא, האם אפשר לייצר יותר ממה שקבענו? אנו הקצבנו מכסות של 590 מיליון ליטר, ועל בסיס המכסות היה ברור, שהייצור יהיה בסביבות 620—630, ואולי אף 650 מיליון ליטר, כיוון שבשוליים אפשר לייצר גם בלי הסובסידיה. אנו מייצרים 620—630 מיליון ליטר חלב, בעוד שלצריכת השומנים דרושים 560—570 מיליון ליטר, ברמת המחירים הנוכחית. אנו חיים במדינה שקשה מאד להכין

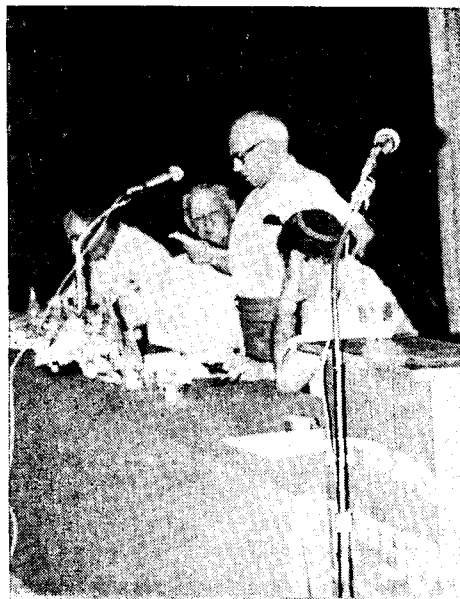
חלוקת פרס ההתאחדות

ש. רייך: חובה נעימה היא לי לחדש מנהג, שהיה נהוג בהתאחדות מגדלי בקר והוא חלוקת פרס ההתאחדות. אני מתכבד להעניק היום, בשם ההתאחדות מגדלי בקר, את פרס ההתאחדות לחברנו מרדכי יוספזון מגן שמואל, הידוע לנו יותר בשמו ה"אמיתי" — מוטק.

מוטק הוא כבן 70 והחל את עבודתו כבוקר לפני כ-50 שנה, ולא דווקא כאן בארץ, אלא בהולנד. הוא קיבל את הכשרתו בהולנד, נפגש עם אנשי היישוב, אנשי הבקר דאז — סורקין ופרוניץ.

מוטק עלה ארצה, כמגדל בקר, ב-1930, וצריך היה להגיע לקריית ענבים. הוא היה חניך תנועת "השומר הצעיר", והצטרף בשעתו לקיבוץ העליה שעלה לבנימינה, ולאחר תקופה קצרה עבר לבית-אלפא. שם עבד ברפת עם חיים וקסמן וחזר לקבוצתו.

פלוגת עליה א' הצטרפה ב-1933 לגן שמואל, ומאז החל מוטק את עבודתו כבוקר.

תמונה 4. "מוטק" יוספזון מודה לבאי האסיפה ולפעילי ה.מ.ב. על קבלת פרס ההתאחדות.

שנות אושר ומעש!

מרדכי יוספזון (מוטק): אמש הופיע בגן-שמואל סמי, מזכיר התאחדות מגדלי בקר, ובישר לי, שההתאחדות החליטה להעניק לי את פרס התאחדות מגדלי בקר. לכן עומד אני פה לפניכם נרגש על הזכות שזכיתי לה.

זה קרוב ל-50 שנה שאני מלווה את התפתחות הענף בארץ; בעבודה היום-יומית ברפת, מספר שנים בהדרכה, בשליחויות מקצועיות בחו"ל, ובהרגשה שתומתי לקידום משק הבקר לחלב בארץ. תמיד מצאתי סיפוק בעבודה ומהתוצאות המקצועיות שהגענו אליהן בענף. ברצוני להודות להתאחדות מגדלי בקר ולציבור הבוקרים עבור קבלת הפרס.

עם הקמתו של מינהל ההדרכה החל מוטק בעבודה כמדריך באיזור חדרה ועמק-חפר והמשיך בתפקידו עד 1970 — גיל הפרישה. עם פרישתו הוא נתבקש על-ידי „אסיא מעברות“ לנסוע לדרום אפריקה ולהדריך את מגדלי הבקר שם בהזנה, פוריות, גידול השגר ועוד.

עם סיום עבודתו חזר לגן-שמואל, אך אותם החברים, שעבדו עמו בדרום אפריקה, פנו אליו שיחזור וימשיך בעבודתו. מוטק סיים את שליחותו וחזר לגן-שמואל ועוסק בעבודה פוריה תרתי משמע — הוא ממונה על ממשק הפוריות ברפת.

אנו גאים להעניק את הפרס של התאחדות מגדלי בקר למוטק, ואנו מאחלים לו עוד הרבה

ישיבה שניה — ב' בחשון, בבוקר — 26.10.76

השלמה לדו"ח לקראת האסיפה

סמי רייך

ברצוני למסור בקצרה דברים אשר אולי לא התפרסמו בדו"ח הביניים, ששלחנו לחברים לקראת האסיפה, ולעמוד בגקודות אחדות על מילוי ההחלטות של הוועדה המתמדת של האסיפה הקודמת, שעל המוסדות של התאחדות מגדלי בקר הוטל לבצען, הלכה למעשה במשך התקופה שבין האסיפות.

תולדות הענף — באחת הישיבות של ההנהלה היוצאת הוחלט לאסוף חומר היסטורי לכתיבת ספר על תולדות ענף הבקר בארץ. משימה זו הוטלה על אוריאל לוי, והוא החל בעבודתו עם חברים, אשר היו בין מייסדי התאחדות מגדלי בקר ובראשם, כמובן, אפרים שמרגד ז"ל. אנו שמחים, שחלק מהחומר כבר כתוב, אף כי לא ערוך עדיין. אנו מקווים, שבמרוצת הזמן נמשיך בעבודה בה החל אוריאל ובמהרה נוכל לערוך את הפרקים הראשונים.

מחיר החלב — רצוי שנדע, כי הדברים הנמסרים מדי פעם בפעם ע"י פעילי ההתאחדות בוועדות השונות ובהודמנויות אחרות, אינם מסוכמים עדיין. לדוגמה: המחירים החדשים

לתקופה אוקטובר 1975 — אפריל 1976 — הרי הדברים שסוכמו אינם מתבצעים עדיין, ואנחנו, היצרנים, איננו רואים את הפירות ואיננו חשים עדיין בהזרמת תשלומי הסובסידיה ל„תנו" בה", לפי המחירים החדשים. אם לפני שנה דובר, שנקבל השלמה של 5 אגורות לליטר, עבור הפיגור בתשלום, הרי דבר זה כוחו צריך להיות יפה גם עכשיו, לאור העובדה שישנו פיגור רב בתשלום עבור תוצרתנו. התשלום היחיד שאנו מקבלים בזמן הוא מחיר השוק, המועבר אלינו ישירות, אבל התשלום עבור החלק המסובסד מתעכב במשך חדשים רבים.

הוועדה הכלכלית — לאחר האסיפה האחרונה, הוטל על הוועד הפועל שלנו להרכיב את המוסדות השונים המתפקדים את ההתאחדות. המדובר הוא ב-8 ועדות, ובתוכן ועדה חדשה — הוועדה הכלכלית — שלצערי הרב לא היתה פעילה ביותר. היא התכנסה רק פעמיים, בה בשעה שכוונת ההתאחדות היתה, שהיא תנחה את הפעילים בנושא מחירי התוצרת, בשאלות ההתארגנות, ההיערכות לעתיד וכו'.

תמונה 5. קהל המשתתפים מאזין לדיון.

האפשרות של הקמת מעבדה אזורית לביקורת חלב. אני שמח להודיע, שכבר באנו בדברים עם חברינו ב"תנובה", והמגמה היא לארגן זאת בצורה קואופרטיבית ולהקים את המעבדה הראשונה במרוצת השנה הקרובה. מדובר על הקמת מעבדה באיזור מאוכלס מאוד — בעמק יזרעאל. המעבדה תקום במחלבת תל-יוסף ותשרת כ- 15,000 חולבות.

מה הם תפקידיה של מעבדה כזאת? מדובר על העברת דגימת החלב מהרפת אל המעבדה. בדיקות השומן ייעשו מעתה במעבדה, ונוסף על כך ייעשו גם בדיקות של תכולת החלבון והחומר היבש בחלב. דבר זה יקל בהרבה את עבודתם של מבקרי החלב.

פעילי ה.מ.ב. — בין אסיפה לאסיפה התחלפו פעילים מספר בהתאחדות. אהרן גלבוע מכפר יחזקאל נכנס לעבודה במקום אורי יטבת, ואנו מקווים, שהאווירה הטובה ששררה בין שני המיגזרים בהתאחדות תמשיך לשרור גם בתקופה הבאה.

ביקורת החלב — בשנתיים האחרונות שונה בהרבה ממשק החליבה במשקים רבים. ראשית, ניבנו מספר מכונים חדשים, רוטאריים ונייחים, עם ציוד מתוחכם, הספקים גדול, ובעקבותיהם נעשתה קשה יותר עבודת ביקורת החלב.

במסגרת המחקרים הוטל על ד"ר ראובן ברי ענן לבדוק את האפשרות של קיום ביקורת אחת ביממה תחת שתי ביקורות וכן לבדוק את הקורלציה בין תוצאות ביקורת אחת לבין שתי ביקורות.

התכנית בדבר עיבוד הנתונים הובאה לידיעת הרבים, בשני הכנסים, שהתקיימו בראשית השנה. אנו מקווים, כי החל מחודש אפריל 1977 נוכל לעסוק בהרחבתה. בעבר דובר על דיווח אמין ועל נתונים שהמשק לא קיבל. עתה מדובר על פישוט האינפורמציה, על מעקב כלכלי ועל התראות שונות.

מעבדה אזורית — באסיפה האחרונה נמסר, שבכוונת התאחדות מגדלי בקר להתחיל בבדיקת

אנו נעסוק בפעם הראשונה בבדיקת ההורמונים שבחלב כאמצעי ראשוני לבדיקת הריון הפרה.

קבוצת המחקרים האחרים מתחלקת לשלושה נושאים עיקריים: (1) חומרי מזון בלתי-קונבנציונליים, כגון מי-גבינה וחמרים נוזליים למי-ניהם; טיפול בקש, פסולת תעשייה ועוד; הזנת יונקים; הזנה של פרות מרבנות תנובה ועוד. (2) מיקרו אקלים, בהדרכתו של ד"ר ע. ברמן. מדובר על קירור ואווירור הסככות הקיימות. (3) בקר לבשר, טיפוחו והטיפול במרעה עברו. ולבסוף — ממשק הרבייה לשני הענפים גם יחד. בכוונתנו לרכז ככל האפשר את הגורמים הצריכים — ויכולים — לתרום למחקר בבעיית הרבייה בארץ.

על-מנת לבצע את המחקרים הללו, אישרנו תביעה ממועצת החלב ל-0.03 אגורות מכל ליטר חלב לפי ייצור של 600 מיליון ליטר. פירוש של דבר — 1,800,000 ל"י ממועצת החלב. תביעתנו ממועצת הבשר — גם מהבקר לבשר וגם מהבקר שלנו — היתה לסכום של 356 אלף ל"י. זכורה לכם, בוודאי מגמת משרד החקלאות להשתתף בלירה מול לירה שלנו במימון המחקרים; אך תרומתו, "הנדיבה" הגיעה בסך הכל ל-250 אלף ל"י, כלומר, 10% בלבד מהסכום של 2.406 מיליון ל"י שגייסנו למחקרים השונים. המחקרים מתחלקים באופן שווה: כ-870,000 ל"י לוטרנריה ולזואו-טכניקה. השארנו בהנהלת הקרן (והנהלת הקרן מנהלת על-ידי המרכז החקלאי ובחסותו) רזרבה של רבע מיליון ל"י, המיועדת לכל מיני פרויקטים, בין היתר גם להרצת התכנית החדשה.

התארגנות מקצועית — הצענו במשך השנתיים האחרונות, לנסות לאחד את הארגונים המקצועיים, ליעלם ולאחד את הפרסומים. נדמה לי, שהתאחדות מגדלי בקר ו"אמבל" הם שני הארגונים היחידים, בשעה זו, אשר ביצעו למעשה את ההחלטה, כאשר אנשי "אמבל" נהנים בשלב זה מהשרותים של התאחדות מגדלי בקר — קבלת קהל, ענינים משרדיים ועוד. הכוונה לעתיד, בבוא העת, היא להדק את הקשרים, לקיים פרסומים משותפים במסגרת של חוברת

הדרכה — אני מציין, שוב, לשבח את עבודתנו המשותפת עם השירות להדרכה (ש.ה.מ.). אנו עובדים עתה יד ביד, אם כי גם עתה ישנן עוד הרבה בעיות של הדרכה. רצוי להזריק דם חדש, לפתח אזורי הדרכה חדשים ולגייס חברים אשר מתפנים מעבודתם ברפת, מסיבה זו או אחרת, לפעולת ההדרכה.

הוא הדין בשיתוף שלנו עם השרותים הוותיקים, עם "החקלאית", וכמובן — עם חברות-הבת שלנו (שתי האגודות) וכן עם המכון הווטרינרי, מכון וולקני והפקולטה.

ציוד חליבה — כמה דברים על ציוד החליבה, הספקים, הפיקוח וההיערכות לעתיד. בעבר וגם עתה — אנו רואים את עצמנו חייבים להיות פעילים בענין ציוד החליבה, בהדרכת הספקים ובפיקוח עליהם, בפיקוח על הייצור המקומי. וכמובן על בדיקתו של הציוד הזה. לפני שאנחנו נותנים את המלצתנו לציוד כלשהו, עלינו לבדוק אותו ורק לאחר מכן לאשרו.

ישנן בעיות עם הספקים, ואינני רוצה לפרטן פה. יש תלונות כלפי ספקים על השירות הניתן על-ידי אחדים מהם ועל כך שספקים אינם עומדים בהבטחתם בקשר לאספקת ציוד. ברור גם, שהתאחדות מגדלי בקר מעורבת בכך והיא חייבת לטפל בכל אלה.

מחקר — במשך השנתיים האלו נערכו מספר ישיבות של הנהלת הענף בהן דנו על מהות המחקר ובמה אנו רוצים לעסוק.

כידוע לכם, ההוצאה למחקרים הווטרינריים מסתכמת ב-870,000 ל"י לשנה, ושמנו את הדגש במיוחד על הבעיות המטרידות את הרפתנים בשעה זו. בכוונתנו לא לאפשר למחקר להמשיך בתקופה הראשונה יותר משלש שנים.

בנושאים, שהיו בטיפול בשנים עברו, בייחוד בקשר להזנה בזבל עופות והשפעתו על בריאות הבקר — שמענו רק צד אחד של הנושא מפי ד"ר ח. תגרי. יתכן, שמבחינה תזונתית זבל העופות הוא בסדר, אבל נדמה לנו, שגם לרופאים יש מה לומר בקשר אליו או בקשר לזבל אחר כלשהו כמזון עבור הבקר.

נה כ-6,600—6,800 ל"י, כאשר היא נלקחת לייצוא, הרי יש לי בהחלט ההרגשה שהשלוחה הזאת מקופחת.

אני חושב, שצריך לשפר את הרווחיות של ענף הייצוא, כדי שיתמיד גם בשנים הבאות. יתכן, שהדרך לשפר אותה היא גם באמצעות הקרן המשותפת שיש לנו עם הממשלה. הממשלה תהיה מוכנה, לפי הערכתי, ללכת לקראתנו בשיפור רווחיות שלוחת הגידול אפילו על חשבון שלוחת החלב.

הקרן לנזקי טבע — ההכנות להקמתה — לייסודה — לא התקדמו בקצב מהיר כל כך, אבל הגיעו, בכל זאת, באיזה שהוא שלב, לסיומן; ואז משרד החקלאות, או הנהלת משרד החקלאות הטילו וטו על כל הענין ולמעשה הורידו אותו מעל הפרק. לדעתי, יש לענין זה השלכה גם על בריאות הציבור, כי אחת ממטרות הקרן היתה למנוע שימוש בלתי אחראי בבשר של בעלי-חיים, אשר כאשר אין לו שום תמורה אחרת הרי התמורה היחידה היא בצורה של הברחתו בדרכים לא כשרות לשווקים שאין עליהם כל פיקוח. לדעתי, האסיפה צריכה לחזור ולתבוע ממשרד החקלאות לייסד את הקרן הזאת ולהפעילה. מה גם שאנו הגענו כבר לשלב, שבו מבחינה מינהלית הדבר ניתן לביצוע בעק-בות הוצאת תעודות הזהות ומיפקד העדר.

השרותים הווטרינריים — לצערנו, מכל אותן הצעות והמלצות, שהותו בוועדה המשותפת למשרד החקלאות, לנו ולשרותים הווטרינריים, כמעט ולא בוצע כלום. אני חושב, שהשרותים הווטרינריים הממשלתיים לוקים, בין השאר, בחוסר תדמית חיובית בגלל צורת עבודתם, כפי שהיא נראית כיום. אני חושב, שמעניננו הוא לשפר מצב זה.

לדעתי, מן הראוי, שאנחנו נהיה היוזמים לייצור ושיווק החלב בצורה היגיינית יותר מכפי שנעשה כיום, ומוטב שניתן דעתנו לנושא שעה אחת קודם — לפני שיטילו עלינו חוקים דרקורניים שלא נוכל לעמוד בהם.

מקצועית אחת, ולהשאיר, כמובן, את ההנהלה המקצועית של כל ארגון בנפרד.

פעילות אזורית — הפעילות האזורית היתה מוצלחת ביותר, אם כי בהצלחה שונה באזורים השונים. איזור פרובלמטי הוא איזור רחובות, ואנו מקווים ומאחלים שהוועדה, שקמה, תוכל לפעול.

בעיה נוספת, הקיימת בדרום, היא של המרח-קים הגדולים בין ישוב לישוב, המקשים מאוד לקיים את הפעילות הענפה והרצופה של הוועדות האזוריות. במרוצת השנתיים האלו קיימנו ישי-בות משותפות ברוב חלקי הארץ, כולל האזורים המרוחקים ביותר, כגון הערבה. קיימנו פעולות באזורים החדשים, כגון רמת הגולן וגוש עציון.

אורי יטבת

דו"ח בעניני כספים וגזברות — אני מניח, שכל מי שעוסק בענינים אלה בארץ היום מכיר את הקשיים: את האינפלציה, את העליה העצומה בהוצאות בכל סעיף וסעיף, שהיקשו על הכנת התקציב. נשתדל גם להבא לאזן את הדברים כך, שהפעילות, ובעיקר הפעילות המק-צועית, שהיא עיקר עיסוקנו, לא תיפגע גם בזמנים כאלה.

הייצוא — עונת הייצוא נפתחת מדי שנה, בדרך כלל, בדצמבר. החל מדצמבר שנה שעברה ועד היום ייצאנו כ-2,500 ראש בקר במחיר של כ-16—17 מיליון לירות למשק.

היו בעיות בייצוא, ואני מניח, כי תהיינה גם בעתיד, בעיקר בשטח הווטרינרי. אזכיר רק את מחלת הפה והטלפיים, שהתפרצה לאחרונה בשנה זו. לפי הערכתי, חיבלה מחלה זו בייצוא של כ-1,000 ראש, שאפשר היה למכור אותם ושהיו עבורם קונים.

לדעתי, צריכים החברים להיות מודעים לעו-בדה, שלמעשה שלוחת גידול העגלות, בין שהיא פועלת לצרכי הייצוא ובין אם למכירה בשוק המקומי או לצרכי המשק עצמו, היא מקופחת בהשוואה לייצור החלב, מבחינת הרווחיות. אם אנו משלמים עבור מבכירה בחודש הששי להריו-

תמונה 6. הקהל קשוב למהלך הדיונים.

י. פרוידנברג (נהלל)

דו"ח ועדת הביקורת — שלושת הנושאים העיקריים, שעסקו בהם בהתאחדות בשנתיים מאז האסיפה הקודמת, הם נושאים שאמנם הוחלטו בהם החלטות קובעות, אבל פריים עדיין אינו נראה בשטח. אני מתכוון קודם כל לשינוי המסגרת הכלכלית-ארגונית של הייצוא. ההתאחדות אינה בנויה למשימה של עיסוק בנושא כלכלי כבד כזה, העשוי להיות כרוך בהתחייבות כספיות לתקופות ארוכות.

הנושא השני הוא תכנית ביקורת החלב. ההחלטות נתקבלו, העבודה המעשית נמצאת בתהליך מתקדם, ואנו מקווים לראות את תוצאותיה בקרוב.

הנושא השלישי הוא בעיקרו פרסונלי. הוא נוגע להפסקת עבודתו של אורי יטבת כנציג נבחר של הציבור הזה וכניסתו של אהרן גלבוע במקומו.

למען הסדר הטוב, אני מביא בפני האסיפה את המלצת ועדת הביקורת לאשר את המאזן לשנת תשל"ד.

הד"ר פ. פולונסקי

מאזן שנת תשל"ד אושר פה אחד.

הוויכוח הכללי

והאובייקטים אשר פותחו במשך השנים. יחד עם זאת הוחלט שבמספר כפרים ותיקים תושאר המלאכה לכפר עצמו.

כאשר הוחלט על המיבצע הזה היו במושבים פחות מ-5,000 רפתנים. היתה החלטה לברור מתוך 5,000 אלה 2,000 — 2,500 שיהיו רפתני העתיד. עבודה זו נעשתה, ואנו רואים בה היום ברכה.

ישנם משקים בהם קצב ההתפתחות של הרפת הוא מהיר והם יכולים להגיע ל-30 חולבות ולייצור שנתי של כ-150,000 ליטר חלב, תוך כ-3-4 שנים. בחלק מהמשקים קצב ההתפתחות

ז. גרוזובינסקי (מושב היוגב, עובד משרד החקלאות)

הענף במשק המשפחתי — אנסה להתייחס לנושא זה וגם להציע מספר הצעות.

בשנת 1967 יצר המשק המשפחתי כ-55% מהחלב, ואילו ב-1973 ירד חלקו ל-40%. ב-1967 היו 7,000 יצרנים והיום — 3,600.

המוסדות נזעקו לתקן את המעוות, ובראשית 1973 הוחלט לחולל שינוי דרסטי במבנה הרפת במשק המשפחתי. מאז הושקעו השקעות כבדות, תוך השתתפות עצמית של החקלאים. כל יחידת משק תוכננה בנפרד לגבי קצב הביצוע

במסגרת התכנית איפשרנו גם ליסד משקים חדשים — מהם בהתישבות הקיימת וחלקם ברמת הגולן והערבה. ציבור זה צריך להיות אחראי במידה מספקת כדי לומר, שנאפשר להקצות את תוספת מכסות החלב למשקים האלה, למען יוכלו לעמוד על רגליהם.

הפעלנו גם שינוי בגישתה של הנהלת הכפר ושל האגודה לגבי אספקת המזון. בעבר האגודה היתה אחראית אך ורק לאספקת המזון המרוכז. כ-20 כפרים בערך הפעלנו בשנה האחרונה מערך שבו האגודה אחראית גם לאספקת המזון הגס לרפת. במקביל לביסוסם של המשקים הפרטיים, אנו צריכים לכוון את האגודות ואת ועדי הכפרים, כדי שיראו עצמם אחראים להצלחת הענף בכפר.

במספר רב של כפרים קטן מספר הרפתנים וחדל להיות גורם דומיננטי בכפר. אנו צריכים לתת דעתנו לצורך בתגבור מספר הרפתנים באותם כפרים.

הוא איטי יותר וצריך להתאים את קצב הפיתוח ליכולתם.

במקביל להשקעות הכספיות במשקים, קיימנו גם ליווי הדרכתי צמוד, ואנחנו רואים היום שגם ב"ישראל השנייה" הגיעו מאות רבות של משקים לרפת בת 25—30 חולבות והם עומדים בתנובה של 6,000 ליטר חלב לפרה בשנה.

ישנם במושבים כ-3,600 יצרני חלב ומתוכם כ-2,500 יצרנים רציניים או רציניים בכוח. מתוך 2,500 אלה כלולים כ-2,100 בתכנית הפיתוח ומקבלים אפשרויות למימון פיתוח משקם. התוצאה היא, שלעומת 70 משקים בהם הייצור הגיע לפני 4 שנים ל-150 אלף ליטרים חלב בשנה, ישנם כיום כבר כ-1,000 יחידות משק במושבים, אשר הגיעו לרמה זו או שהם קרבים אליה. ישנם עוד כ-300—400 משקים שעברו כבר את נקודת המשבר של 100 אלף ליטרים בשנה, ולמעשה נפתחה לפנייהם דרך סלולה להגדיל את רפתם בצורה משמעותית.

מפוחים לאוורור!

תוצרת ישראל ברמה בינלאומית.

חקלאי, רפתן, לולן,

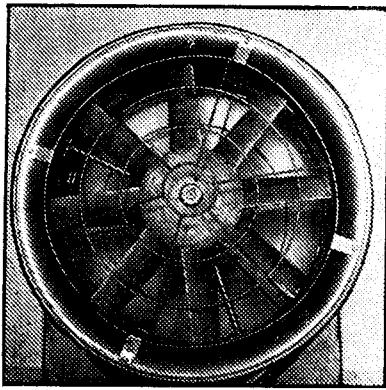
אנו מציעים לך את המאוורר השקט והחסכוני שלנו:

- * בעל שש כנפיים יצוקות מאלומיניום, המבטיחות לך פעולה שקטה.
- * המבנה האווירודינמי המיוחד מבטיח כמות אוויר גדולה יותר מהסטנדרד, ובכך מקטין את תצרוכת החשמל למינימום.
- * מחיר סביר — אספקה מהירה.
- * לרשותכם צוות מאומן להרכבה.

אנה פנה בהקדם

וואבי

מתכת הנדסית ו"ס

רח' גבורי ישראל 103 ת"א, טל' 253702

הדגמה ותצוגה: בבנין „מרכזים", ת"א,
רח' קיבוץ גלויות 24, קומה ד', יחידה 228,
טל' 832871, בימי א' מ-9.00 עד 13.00

בעטין הפרה, חייבת להשתנות, כי דבר זה הוא בנפשו.

סמי הזכיר הבוקר את תקציבי המחקר לשנה הבאה, ולא הזכיר שם בכלל הנושא של איכות החלב. מבצעים מחקרים בהזנה, בהזרעה, בכל הנושאים, אבל לא בתחום הזה.

במכון התקנים עוסקים בזמן האחרון בתקני חלב גלמי, חלב מפוסטר ומוצריהם. ההשתתפות של נציגי ההתאחדות בכך היא מועטה. יטילו עלינו מגבלות, שהציבור הזה יתקשה מאוד לעמוד בהן.

אני חושב, שנושא איכות החלב הגלמי חייב לעמוד בזמן הקרוב בראש דאגתו של הציבור הזה.

„תנובה“ הנהיגה תקנון חדש לאיכות החלב הגלמי. תקנון זה יוחמר בעתיד הלא רחוק ויוכנס מדד של ספירה בקטריאלית כללית. רק חלק קטן מאוד מהחלב שלנו יעמוד במדדים הללו. יהיה לנו קשה לברור מספיק חלב אמין לייצור חלב שתיה ונצטרך להפנות אחוז גבוה מאוד של החלב לייצור גבינות רכות ולתוצרת אם ננסה להשוות את החלב שלנו למה שנקרא מקובל בעולם, אינני בטוח אם 20% מהחלב שלנו יעמוד במבחן.

איכות החלב קשורה גם למזון הבלתי-קונבנציונלי. אני רוצה להזהיר, שלא נגיע ממזון בלתי קונבנציונלי גם לחלב בלתי-קונבנציונלי! גם אני בדעה, שצריך לנסות להוזיל את המנה, אבל מתוך מחשבה תחילה ובחינת הדברים כיאות! אבל אני סבור, שהדבר לא נעשה כך. לדוגמה: ענין זבל העופות.

ייצוא חלב — החלב שלנו אינו מתאים לייצוא, למעט לפרס, ולאו דווקא מבחינת המחירים, אלא מבחינות אחרות לגמרי.

ומלה אחרונה לענין הייצוא וחלקה של „תנובה“ בו. אני שמח וגאה על כך, ש„תנובה“ לא נטלה חלק במסגרת ייצוא הנפל של גבינות מלוהות לפרס. בהתאם לחשבונות שלנו, כדאי יותר לייצא את השומן הזה בצורת חמאה. אני יודע שייצוא הוא חובת המדינה היום, אבל צריך לעשות גם את החשבון, ואני מטיל ספק אם

האסיפה צריכה לאמץ את הגישה האומרת, שישנן מכסות-מטרה למשק הקיבוצי וישנן מכסות-מטרה למשק המשפחתי. למשק הקיבוצי — 2 מיליון ליטר חלב לשנה; למשק המושבי — 1.8 מיליון ליטר חלב.

צריך לחשוב גם על המצב שבו ביחידת משק מושבית יחיו שתי משפחות. על-ידי הכנסת המיכון העלינו את גיל הפרישה מ-50 ל-70 שנה, ואנו רואים היום משקים רבים בהם חיות שתי משפחות, וצריך לבדוק איך נראית רפת דו-משפחתית כזו.

השומן — כאשר מדברים על מכסות ייצור החלב בארץ מודעים לעובדה, שתצרוכת החלב הרזה גבוהה יותר מתצרוכת השומן. אני מציע, שנשקול את הגישה האומרת, שסובסידיה ממש-לחית תנתן רק לכמות השומן הנצרכת בארץ, ואילו את החלב הניגר נשווק במחירי השוק.

ביקורת החלב — מספר הפרות במושבים הכלולות בביקורת החלב גדל מ-5,500 ל-11,000. אני מציע, שתכנית העבודה של ההתאחדות בשטח זה לשנה הבאה תהיה הכפלה נוספת של המספר הזה.

מיכה הרץ („תנובה“)

ברצוני לברך כנס זה בשמה של הנהלת „תנובה“ ואגף החלב ב„תנובה“. הזכות הזאת לא ניתנה אמש, ואני אומר את הדברים בקצת כאב ולא בהתמרמרות.

סמי הזכיר היום, במילואים שלו לדו"ח, את שיתוף הפעולה עם כל מיני גורמים, ומשום-מה „תנובה“ לא נכללה ביניהם. נושא המעבדה מונח לפתחה של ההתאחדות ולא של „תנובה“, משום שההתאחדות עדיין לא התארגנה מבחינת איסוף הדוגמאות ולא הגישה תכנית בנושא זה ל„תנובה“.

בתוקף תפקידי, אני שותף בכנסים שנתיים של שני ארגונים — אגודת הנוקדים והתאחדות מגדלי בקר. יש לי שם הרגשה של שותפות, ואילו כאן הרגשתי היא כשל אורח.

איכות החלב — הגישה, שהיתה מקובלת במשך שנים רבות, כי ייצור החלב מסתיים

החקלאות. הפיגור ל"תנובה" בלבד מגיע ל-125 מיליון לירות. אם נוסיף את המחלבות האחרות — הסכום קרוב ל-150 מיליון לירות, שהממשלה חבה לציבור הזה. זוהי ריבית של 6 אגורות לכל ליטר חלב ואני חושב, ש-6 אגורות אלו יכולות לקבוע בנושא של רווחיות הענף.

ב. לב (ש.ה.מ., משרד החקלאות)
אנו אוהבים מאוד לטפוח על השכם ולהתברך בהצלחות שיש לנו ברפת. לא ניתן להשוות תנובה ממוצעת בארה"ב עם התנובה בספר העדר בישראל ולהגיד, שאצלנו התנובה היא 7,300 — 7,400 ק"ג חלב, בעוד שבארה"ב היא רק 5,000 ק"ג. אם רוצים להשוות — אזי רק באותם הנתונים ובאותן הפרזות. אם משווים לפי אותם קניי-מידה, הרי הנתונים על ספר העדר ההולשטיין-פריזי של ארה"ב מצביעים על תנובה ממוצעת, בשתי חליבות, של 16,000 לב' ויותר. זוהי תנובה של 7,400 ק"ג חלב — בשתי חליבות, עם 3.6% שומן. אינני אומר דברים אלה כדי להכות את עצמנו, אבל לפעמים אני חושב, שמשום מה אנו חושבים שהנגו הסור בים ביותר, וכי לא נותר לנו הרבה מה לעשות.

אנו עובדים קשה על הכנסת ביקורת החלב למשקים. הכנסת ביקורת חלב במשק המשפחתי קשה בשל העבודה הנוספת והטירחה שהדבר גורם לחקלאי. יחד עם זאת, אנו חושבים, שביקורת החלב היא הכלי המרכזי והחשוב ביותר לקידום המשק.

ברור, שהנקודה המרכזית בהדרכה היא הנקודה הכלכלית, ואנחנו מנסים להגדיל את רווחיות הרפת ולא את התנובה.

ישנה בעיה קשה במיכון החליבה. רע מאד ש.ה.מ. והתאחדות מגדלי בקר עובדים בנושא זה בשני מישורים נפרדים. אני מקווה, שבשנה הבאה תהיה ריאורגניזציה בנושא זה.

לעתים קרובות הרפתנים עצמם אינם משוכנעים בטיב תוצרתם. איני מדבר על טיב החלב, אלא על הוויכוחים האם רצוי לאכול חמאה או מרגרינה. החלב והחמאה הם מזונות מעולים

ייצור הגבינות הקשות לייצוא לפרס הוא העסקה הנכונה והנבונה.

צריכת החלב — אפשר להשוות את הצריכה לנפש בישראל ובמערב אירופה ובעולם הגדול; אבל צריך לזכור, שבאוכלוסיה הישראלית 10% ערבים, שכמעט ואינם צורכים חלב ולמעלה ממחציתה מקורה בארצות המזרח, שצריכת החלב בהן היא גמוכה ביותר. ורק עתה מתחיל הדור השני בארץ לצרוך מוצרי חלב.

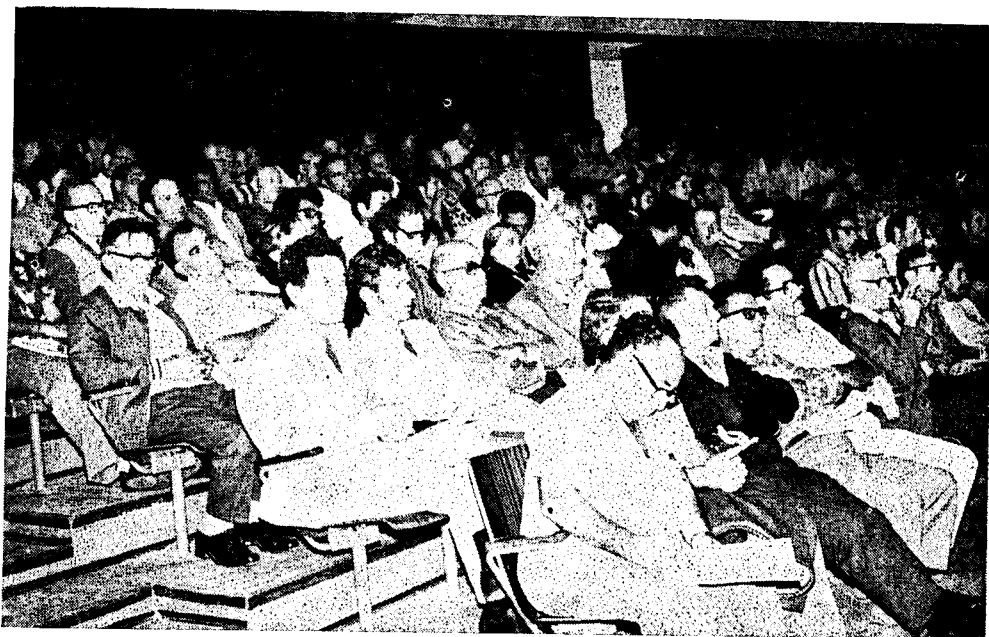
נושא הפרסום של "תנובה" — לא הוערך נכון. "תנובה" מוציאה מיליונים על פרסומת לחלב, ולאחרונה תקפו אותנו על אשר הגזמנו בפרסומת השנה.

הבעיה של "תנובה" היום היא הקושי לספק את הביקוש. הסיבה להתהוות מצב זה היא הקפיצה המדהימה בביקוש, והתחזיות הוורודות ביותר של "תנובה" עצמה לא התאמתו.

היקף הייצור — המרכז לתכנון התכוון בשנת 1976/77 לייצור של 535 מיליון ליטרים חלב על בסיס השומן של אותה שנה. ראובן אילנד דיבר כבר על 570 מיליון ליטר חלב, ולידיעתכם, בשנה שעברה — שנת 1975/76 — שווקו, על אותו בסיס, 556 מיליון ליטרים. כלכלני משרד החקלאות מדברים כבר על 600 מיליון ליטרים, על בסיס שומן שונה. גם אם יעלו המחירים ב-20%—25%, או אף ב-30%, הביקוש, להערכתי, לא ייפגע והשיווק לא יקטן, ואנחנו נעמוד במצב חמור ביותר אם לא יהיה לנו חלב.

אם לא יהיה בשנה הבאה ייצור בלתי-מתוכנן של חלב (ואנחנו קולטים את כל החלב הזה), כי אז יחסר, להערכתי, חלב בחדשים ספטמבר, אוקטובר ונובמבר 1977, שהם חדשי השפל בייצור חלב. אם משרד החקלאות איננו רוצה להסתכן בביקורת נוקבת על מחסור בחלב בשנה הבאה, הרי מכסה של 600 מיליון ליטרים היא ריאלית.

רווחיות — מנכ"ל משרד החקלאות השתבח אתמול בכך שלא הזכירו את הנושא של רווחיות הענף. אני מצטער, שהחברים לא הזכירו את הפיגור בתשלומי הסובסידיות על-ידי משרד

תמונה 7. מאזינים לדברי החברים.

ביקורת התנועה — השתנה דבר אחד לרעה בביקורת החלב — בנושא מבקרי-החלב. הוותיקים המשיכו, החדשים נכנסו ויצאו בתדירות גבוהה מאוד — גבוהה מדי — והדבר גרם לכך, שלמזכירות ההתאחדות לא היתה כל אפשרות לארגן תכניות עבודה. במלים פשוטות, הפיקוח על המבקרים החדשים לא היה אפשרי מאז חודש מארס.

בחירת העתודות — בתקופה, שעברה מאז האסיפה הקודמת, שמעתי לפעמים במשקים, שאין הם מבינים מדוע פרה מסוימת אינה מתאימה להיות מועמדת לעתודה ואילו אחרת כן? כולכם מכירים את המדדים לבחירת עתודות. הגורם החשוב ביותר לפסילה היה אחוז השומן, הנמוך מהממוצע בעדר שבו הן נמצאו, ואחוז זה היה מתחת ל-3%. כ-41% מהמועמדות נפסלו בגלל סיבה זו. כשליש (33%) מהפרות לא הניבו מספיק מעל רמת עדרן. ב-9% מהמקרים לא היו ידועים שני ההורים. ב-5% — האב היה בלתי ידוע וב-3% — האם בלתי ידועה.

ועולים על המרגרינה ולכן אנו צריכים להתגאות במוצר שלנו.

אריה אלדן (ש.ה.מ. משרד החקלאות)
במחקרים, שנעשו בארה"ב, ושנבדקו במקומות רבים, התברר, שהרבה יותר בריא לאכול חמאה במקום מרגרינה, היות ושאריות חמרי-ההדברה רבות יותר במרגרינה.

איכות החלב — עוד לפני 20 שנה יכולנו להראות במשקי-הדגמה, שניתן ליצר חלב מטיב מעולה, לפי ספירת חיידקים, הן במשק המשותף והן במשק המשפחתי. לשם כך צריך היה להינתן תמריץ במחיר, ואם היום מדברים על כך, שחלב מדרגה א' יקבל את המחיר המלא, ואילו חלב פחות טוב יזכה במחיר נמוך יותר, אזי יתכן שדברים רבים יוזזו.

לפני שנים רבות היה קל ליצר חלב נקי, כי המיכון היה מועט. היום יש יותר מיכון ועמו גם יותר בעיות.

להיעשות תוך כדי שינוי ולא תוך כדי ביטול התחלות שנעשו ביוזמת המשרד. בקשר לתחזיות שונות בנוגע לצריכה ולאפ-שרויות השיווק של החלב — אני תמה לעתים על הכלכלנים שלנו כי במקרים רבים תוצאות עצותיהם הן חמורות למי שצריך להתפרנס על פיהן.

זאב גרוזינובסקי הציע רביזיה בדרך יישום תשלום הסובסידיה אם לא כדאי לתתה רק לשומן. הוא גם אמר, שחלק מן היצרנים מסכימים לזה ובפועל אף מייצרים כבר בלי סובסידיה או בסובסידיה מופחתת. לא ברור לי אם הרעיון יפעל באופן שווה בשני הסקטורים המייצרים במסגרת מסוימת של מכסות ושל אחוזי שומן. נראה לי, שרעיון זה מחייב בדיקה יסודית מאוד. ענין המכסות הכבד, מבחינה כלכלית, הרבה יותר מאשר כל המו"מ שנוהל על המחיר, אך ברצוני להזכיר רק שתי נקודות מתוך המו"מ: (1) אנו הצהרנו שהננו מוותרים על העלאת הסעיף של הגדלת התמורה ליום-העבודה. זה 4—5 שנים שאיננו מעלים את המחיר הנקוב על-יד הסעיף הדן במספר ימי העבודה הדרושים לייצור כמות קבועה של חלב. קרי: לא תוספת הכנסה, אך גם לא תוספת יוקר, ולו חלקית, שלא לדבר על מקצועיות ועל וותק. אנו בפירוש מבזים את עצמנו בכך שהננו כוללים בתוך התחשיב מחיר יום-עבודה נמוך יותר ומוותרים בקלות כזאת, שנה אחר שנה, על המגיע לנו. (2) בתוך התחשיב מופיע מחיר מופחת לק"ג בשר, כי העגל והפרה מחזיקים מלאי מזון בבטנם, שעלה קודם יותר בזול. לעומת זאת, אין כלל פיצוי על איחור בתשלומים.

בענין „תנובה" — ישנה הגבלה בשיווק. אילו ניתן היה להרחיב את השיווק — אפשר היה להקל במקצת בענין המכסות. לאחרונה אנו עדים למדיניות שיווק תוקפנית יותר, רעננה יותר. הייתי מברך את „תנובה", שתמשיך בקו זה ביתר הדגשה והחרפה.

בקשר לטיב החלב — בכדי לייצר חלב משופר יותר דרושים אמצעים, השקעות ותשומת-לב מיוחדת. אם יהיה מחיר מדורג אני בטוח, שכל

כ-91% מהפרות נפסלו בגלל חמשת הגורמים האלה — בגלל אחד או יותר מהם לגבי כל אחת מהמועמדות. מלבד זאת הין עוד 5 סעיפים נוספים, שגרמו ל-9% מהפסילות.

י. זליגר (ה.מ.ב.)

אני מתכוון, יחד עם נציגי „חשב", להיפגש עם קבוצות קטנות של רכזי רפתות, ובייחוד עם רפתנים של כל מושב ומושב, ולהסביר להם כיצד תוצא לפועל תכנית המחשב, שתוכננה על-ידי ראובן בר-ענן.

בחודש פברואר יקבלו המשקים רשימה של פרות לפי הנתונים הנמצאים בידניו כיום, והם יצטרכו לרשום ליד שמה של כל פרה את מספר הטביעה עם מספר ספר העדר.

אחרי ביקורת חודש מארס יצטרכו כל המשקים לחסל את כל הכרטיסים הקיימים היום ללא התחשבות באיזה חודש להריון נמצאת הפרה. המשקים יצטרכו לרשום את הביקורת האחרונה, שהיתה, ולשלוח את הכרטיסים מהר ככל האפשר. כדי שנוכל לספק להם את הנתונים לפי המתכונת החדשה.

באשר למושבים — ברובם לא יחול כל שינוי. מבקר החלב, מבקר הרפת, או שניהם יחד, יצטרכו לשלוח את החומר באופן שבועי. הוראות נוספות והסברים על התכנית החדשה יפורסמו גם ב„משק הבקר והחלב".

א. ברנר (כברי)

בדיוק כשם שמשפחות במושב חיו בתנאים הקשים, שהיו אולי לפני כן, ורפתנים ותיקים בתנועת המושבים לא יכלו להמשיך לעבוד באותם תנאים, כך קורה עכשיו במשקים קיבוציים רבים, כאשר בתנאים של המכסות מתפרק והולך צוות רפתנים ותיק על ידיעתו המקצועית, כי אין לו מה לעשות, והוא מתלבט איך להקטין וכיצד לספוג הפסד של מיליונים לירות במשק אחד — ברפת אחת.

אני חושב, שהשינוי בהכוונת הרפתות על-ידי משרד החקלאות הוא לגיטימי, אבל צריך היה

נגע בבעיה של נושא מחקר מסויים. אילו ידע את העובדות — לא היה מזכיר את זה. הדבר קורה ולא מפני שהעוסקים בדברים אלה הם חסרי חזון. כנ"ל באשר למחקר על טיב החלב. אילו היו טורחים ואוספים את העובדות, כיצד התנהל דיון רציני על המחקר הזה, על אופי ההצעה, על מה שצריך לקבל ממנה — היה מתברר לאנשים, שהבעיה לא היתה כספית, אלא דנו לגופו של ענין.

הסיבה לגישה הקיימת נעוצה, לדעתי, במנטליות של כולנו, ועל אף כל ההישגים ישנם פוזיות וחוסר סבלנות, גם לגבי קליטת חידושים. „נעשה ונשמע“ — זוהי סיסמה שבדרך כלל מקדמת, אבל לעשות כל כך הרבה ולשמוע כל כך מעט לאחר מכן — זה מוביל קצת לדיספּ-רופרציה.

מי הם הפעילים שלנו? חברים שיצאו מתחת לפרה וחוזרים אל הפרה. אני לא הייתי בארה"ב. אבל יש לי ספק רב אם הסגנון, שבו אנשים מדברים אל החברים שלנו, נלמד בארה"ב. ואני מדבר על דברים שנאמרים יום יום אם בכתב או — מה שגרוע עוד יותר — בעל-פה.

לכן, יש, לדעתי, לבדוק באופן יסודי את אופי האסיפה של ההתאחדות, את אופי הקשרים בין החברים להתאחדות ובין ההתאחדות לחברים. לפני דקה אמר פה גמרוד כמה דברים בקשר לשיבושים בתוצאות של ספר העדר. האם אינך יודע לכתוב? האם אינך יכול להרים שפופרת של טלפון? האינך מזדמן להתאחדות?

הדבר האחרון נוגע לענין הסיסמאות. אם חבר מפריח סיסמא: „להכפיל את מספר הפרות בביקורת ב" — יש לי סיסמא נגדית: מדוע „אתם לא מצמידים את נתינת כספי הפיתוח לרפתות בחובת ביקורת חלב בעזרת חוזה“?

לכן, אני מציע להנהלה, שתיבחר, להקדיש זמן לבדיקת אופי האסיפה, לצורת האינפורמציה, שתימסר, ולבחירת טיב הקשרים עם החברים.

ר. נהיר (מולדת)

אם רוצים לשנות את המצב צריך לדעת מה הן הסיבות שגרמו להתהוותו. ראשית, צריך

אחד ידע לעשות לעצמו את החשבון ו„יתפתה“ ליצר תוצרת משובחת, אשר שכרה בצידה. גמרוד שרמי (שער-העמקים)

מזכרון ביקורת החלב — אנו עוסקים בכך כבר כ-12 שנה, ולפי דעתי הענין אינו בסדר, כי אין על כך פיקוח, ולכן נופלות שגיאות בכרטיסים ובתוצאות שאנו מקבלים. לפעמים אין מרגישים בזה, והדבר נמשך במשך שנים רבות.

אסור לנו להמשיך לעבוד בצורה כזאת. בהתאחדות מגדלי בקר לא היה אף אחד שיעבור על הכרטיסים לפני שהם מגיעים למשקים או מישחו שיקבל תגובה מהמשקים על שגיאות שקרו. אני מקווה, שהמצב הבלתי נסבל בנושא זה לא יימשך יותר.

„תנובה“ — לפני 4 שנים הוקמה, כתוצאה מתלונות רבות מצד משקים, ועדה משותפת של „תנובה“ והתאחדות מגדלי בקר לקביעת נוהלים של קבלת חלב במחלבות, ובעיקר לקביעת אחוז השומן. הוועדה הגישה את המלצותיה לאגף החלב בספטמבר 1973. באוקטובר 1973 פרצה המלחמה. וביוני 1974 ישבה הוועדה שוב עם אגף החלב של „תנובה“, ולאחר מכן הוצא עליידי מנהל האגף מכתב שבו הודיע על קבלת המלצות ועל העברתן אל המחלבות. עד היום הזה לא נעשה דבר, והעיכוב אינו מצד המגדלים, כפי שאתם יכולים לתאר לעצמכם.

שלמה דורי (יפעת)

כחבר מזכירות ההתאחדות, אני בהחלט שותף להרגשה של מיכה הרץ. היה לי קצת לא נוח, שאתמול בערב לא היתה „תנובה“ בין המברכים. אני חושב שזאת שגיאה, ואנו צריכים — לפחות — להודות בה בפני עם ועדה.

יש לי רושם, שרוב הנוכחים יוצאים מהאסיפה באי-נחת. לדעתי, הסיבה היא בכך, שאנו מגסים לעסוק בכל וכתוצאה מכך זורקים לחלל דברים לא שקולים ולא בדוקים, ואע"ז להגיד — לפעמים גם מאוד לא אמיתיים.

ניקח את הדוגמה של המחקרים: לבי קשה על מה שאמר יהודה יצקר אתמול, אבל הוא

צריך להעמיק עוד יותר, על-מנת שתינתן בה לרפתנים ההדיוטות האפשרות לשאול שאלות ולקבל תשובות ברורות.

לא הזכירו את נושא המלחמה בפער התיווך ובמיוחד בשיווק הבשר. המלחמה על שיטות השיווק והקטנת פער התיווך היא בעדיפות ראשונה בגידול העגלים. רבים-רבים הם המשקים בארץ שהפסיקו לגדל עגלים משום שהדבר חדל להיות כלכלי. יש לנו יכולת לגדל בארץ עגלים בצורה מקצועית וברמה גבוהה ויחד עם זה באופן רווחי, אבל אנחנו נאכלים בשל הפער הגדול מאוד במחיר בשר העגל.

פ. בן-יהושע (באר-טוביה)

המודד למכסת ייצור החלב בארץ נקבע לפי כמות השומן שנאגר ב„תנובה“. כמות השומן הנאגרת היום ב„תנובה“ היא פועל יוצא מהפ-גיה, שהיתה לפני שנים אחדות אל התאחדות מגדלי הבקר, להסכים להורדת אחוז השומן במוצרי החלב השונים של „תנובה“. ברוב טפשותנו הסכמנו לכך, ובהסתמך על זה קובעים עכשיו את מכסות החלב.

אני טוען, שהפרה הישראלית היא פרה המיי-צרת חלב דל-שומן, יחסית. אנו צריכים, איפוא,

לדעת, שרפתנים אינם באים לכנסים אלה לא רק בשל הקושי לצאת ליום ומחצה מהעבודה, אלא גם משום שהענין לא נראה להם חשוב.

לדאבוני הרב איני רואה כל דרך לגרום לכך, שהציבור היושב כאן ירגיש שהוא באמת מייצג את ציבור הבוקרים, איש איש את איזורו. צריך לחפש דרך, אולי באמצעות ועדות אזוריות, על-ידי ועדות של נציגי האזורים, או על-ידי קביעת נציג מכל משק, לקיים את האסיפה הזאת. אז יהיו אלה נציגים נבחרים ומייצגים.

שלמה דיבר על בעיית הקשר בין הפעילים לציבור. יש לי רושם, שלפעילים יש קשר רב עם הציבור ורובם יודעים על מה מדברים בשטח. אני מסכים עמו, שאין כאן המקום לדבר ולדון על הפרטים, אבל צריך לשמוע על כך כאן, כי השמעת הדברים בקול רם עוזרת לאנשים הצריכים להחליט על מדיניות המחקר. רבים מהרפתנים אינם די מקצועיים כדי להשתתף בדיון באסיפה. אבל אם נצליח במשך הזמן לקבוע נציגים נבחרים — יעלו אלה המסוגלים להביא את הדברים לאסיפה בצורה הטובה ביותר.

הפעולה האזורית היא אחת הפעולות החשובות, ומה שנעשה עד עכשיו זהו הישג גדול, אבל

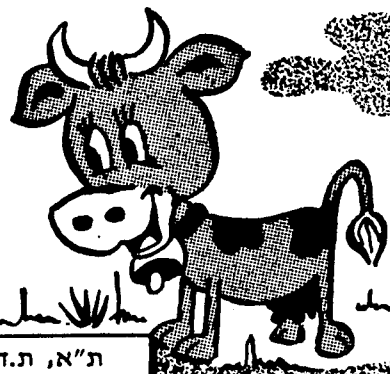
מנע מטרד ברפת!

רסס פירומט 50

תרכיז מתחלב להכנת רסס בלתי רעלי

להדברת זבובים
לרסוס ישיר
על בקר ברפתות

נבדק ואושר ע"י המכון הווטרינרי.
להשיג אצל משווקי חמרי ההדברה לחקלאות.

רימטי * RIMI

ת"א, ת.ד. 29511, טל. 50034

לאכול בייחוד בתנאים של רמת הייצור אצלנו, ואנו יודעים, שכל המוצרים הללו הם מוצרים קיצוניים. לפני שמחליטים להשתמש בהם צריך לקבוע להם תקן ומחירים. אם ציבור הרפתנים רוצה לראות במוצרי-הלוואי מקור למזון הוא חייב לקבוע בתוקף, כנוסחת החלטה: „כשם שהממשלה דורשת שיהיה תקן מסוים לחלב, כן היא צריכה לקבוע תקן למוצרי הלוואי“.

פ. פולדמקי (כפר-חיים)

בכל ניהול יעיל ותקין צריך להגדיר מטרות. אחת המטרות המוגדרות שלנו היא ייצור חלב — ייצור מזון ברמה גבוהה השווה לכל גפש. כל יתר הדברים שמסביב לזה נועדו, למעשה, לשרת מטרה זו. אם כך, עלינו לנסות לבחון את מצבנו ואת זכויותינו. אנו מהווים חלק מהקלאות הישראלית, שהיא חקלאות מפותחת. מצד שני, איננו צריכים לשכות, שהציבור החקלאי הוא אחד הציבורים המעטים במדינה הנושא את עצמו בכל צרכיו, גם במטבע זר. במידה שהוא מייבא חמרי-גלם, הרי הוא מייבא תמורת מטבע חוץ שהשיג על-ידי ייצוא מוצריו. יחד עם זאת, החקלאות הישראלית מסוגלת להתחרות בתנאים שווים עם כל חקלאות אחרת בעולם. לכן, הנושא, שהועלה בעתונות כאילו לא כדאי לייצר כאן, מופרך מעיקרו.

אסור לנו גם לשכות, שהפתרונות המתאימים לענף הרפת הם בניצול חמרי-פסולת תעשייתיים ואחרים, אשר ניתן להפכם לחמרי מזון חשובים. הם גם מהווים מאגר של מזון לשעת-חירום.

אחד הדברים הטובים והבולטים בענף השיווק הוא, שאנחנו — היצרנים — הגנו בעלי רשת השיווק, וזהו דבר לא כל כך מקובל בעולם. דבר זה מקנה לנו זכויות אך גם מחייב אותנו. וכל ביקורת שאנו מטיחים — אנו משמיעים אותה, קודם כל, כלפי עצמנו.

באשר לשאר הצללים בתמונה הכללית של הענף — אנו מוכרחים למצוא דרך כיצד לתקנם. וזה צריך להיות אחד התפקידים העיקריים של מזכירות הארגון.

לתבוע, שיקבלו את החלב כפי שהוא ולא יתיחסו למתכונת השומן המקובלת בארצות אחרות בעולם, בין אם זה בגבינות או בחלב ניגר. אנו צריכים לתבוע, שאחוז השומן בחלב, שהאוכלוסיה בארץ תצרוך, יהיה האחוז שאנו מייצרים.

יחד עם זאת, אינני מוכן לטעון כי במשך 4 שנים לא שינו את התמורה ליום-העבודה. לא ניתן לדרוש תוספת מקצועית לפרה בה משקיעים 16 ימי-עבודה בשנה, כי התחשיב מבוסס על נתונים אלה. והבה נהיה אמינים!

מצד שני, אינני מוכן שבמשך חדשים הממ-שלה אינה משלמת את הסובסידיה בסכום של 125 מיליון לירות. תביעתנו, שתהא מנוסחת כהחלטה, צריכה להיות: שאנו רואים מצב זה כהלנת שטר, וכי אנו תובעים תשלום הסובסידיה במועדה.

אם החלב איננו בעל הטיב הרצוי, וכי זו היא הסיבה שבגללה לא ניתן להגדיל את השיווק — כי אז צריך לעשות צעדים תכליתיים במגמה לשפר את טיב החלב. לא יתכן, שמי ששולח חלב ברמה נחותה יקבל עבורו מחיר זהה לזה שמקבל היצרן המשווק חלב מעולה.

אני חושב שצדק שלמה דורי — בנושא ביקורת החלב לא אפשר לבוא בסיסמאות כפי שהביאן זאב גרוזובינסקי. אנו יודעים אילו בעיות מתלוות לכך, אך אנו גם יודעים, שכל המבצע ביקורת חלב ברפתו זוכה בטובת הנאה, כי אם פרתו מיועדת לייצוא — הרי היא שווה או יותר. יחד עם זאת, 35% או 40% מהעדר הישראלי עדיין אינם נכללים בביקורת החלב. לא הקדשנו תשומת לב מספקת לעובדה, שכוח-האדם הנדרש במושב לביצוע ביקורת החלב צריך להיות גדול פי-שלושה או ארבעה מאשר במשק הקיבוצי, כי במשק הקיבוצי המבקר בודק 200 פרות, ואילו במשק המושבי הוא מצליח להגיע ל-60 פרות בלבד.

אני משוחרר מההרגשה, שהפרה הישראלית, כפי שראובן איילנד הציג אותה כאן, היא צרכן של מיליון טון גרעיני מספוא. אנו יודעים, שהצרכנית הגדולה היא, דווקא, התרנגולת. יש גבול לכמות מוצרי הלוואי שהפרה תהיה מוכנה

המוסד השלישי הוא משרד החקלאות, אולם הוא אינו מתיחס ברצינות לנושא טיפוח החלב ואינו מקדיש לכך את כוח האדם הדרוש. המחקר הוא, לדעת, המצפון של כל העניין, כי כאשר אנו מבצעים עבודה, אנו צריכים להיות מודאגים: האם עושים עבודה נכונה? האם זוהי הדרך הנכונה ללכת בה? האם שיטת העבודה ושיטת עיבוד הנתונים הן נכונות? כל צורת עבודתנו היא פונקציה של המחקר שעשינו. אם אנו מתכננים עתה שיטה חדשה לביקורת החלב על-פי עקרון החיזוי, גם זה מבוסס על מחקר שביצענו.

הצעתי לוועדה המתמדת, שבהנהלת ספר העדר, שהוא למעשה הגוף המטפח, יהיו אנשים צעירים, שיראו בו את יעדם העיקרי. מוכרח לקום, מוסד מחקר, גוף שילווה אתכם ויעשה את התכנון ואת המחקר מראש ויחשוב כיצד לעבוד יותר טוב.

סמי ריין

אשתדל לענות בצורה מהירה ביותר לדברי כמה מן החברים. בענין המעבדה — אינני מקבל את מה שאמר היום מיכה הרץ. לפני שנתיים נבחרה ועדה מאנשי התאחדות מגדלי בקר ו"תנובה", ונציגי "תנובה" ביקשו מאנשי ההתאחדות שהות, על-מנת לבדוק את טיב המכשור שיש לרכוש, והעיכוב היה מצד "תנובה". אני מקווה שהענין הזה גמור. אנו יודעים בדיוק מה מוטל עלינו והוא — התארגנות. וכאשר נקבל ממך, מיכה, את האור הירוק — נפעל.

לגבי איכות החלב — לא הכל צריך להטיל על שכמם של הרפתנים. אנו מוכנים לקחת על עצמנו לטפל במשק הקיבוצי כבמושבי להטבת המצב; אבל ישנו גם ענין הובלת החלב והטיפול בחלב במחלבות.

הסברתי בתחילת דברי מה הם התקציבים שלנו ומהי השתתפות החקלאים. מתוך הסך ה"עצום" הזה, אינני יכול להקציב סכומים בשביל מחקר על איכות החלב, ועל אחרים לעשות זאת.

לא ברונר מכברי. אני מבין יחד אתך את בעיית משקך, וישנם משקים רבים כאלה אשר התכוננו

די"ר ר. בר-ענן (משרד החקלאות)

התגלגלה להתאחדות מגדלי בקר הזכות להיות הגוף היחיד היום העוסק בטיפוח. בדרך כלל, יש בכל ארץ מתוקנת מספר מוסדות העוסקים בטיפוח: משרד החקלאות, מחקר ממלכתי, התאחדות מגדלי בקר, ספר העדר וכו'. במקרה שלנו רק שני המוסדות האחרונים, היות ומשרד החקלאות, אם כי לא באופן פורמלי, אינו מקציב כוחות וכספים לנושא.

בדרך כלל, יש בטיפוח שלוש בעיות: (1) האם ישנה תועלת ישירה לחקלאי מההשקעה בטיפוח? (2) קיים פסק-זמן — של כחמש עד עשר שנים — ממועד ההשקעה בטיפוח ועד קבלת התמורה. (3) לביצוע תכניות הטיפוח דרושה אוכלוסיה שלמה ואדם אחד אינו יכול לעשות מאמץ בעצמו כדי להצמיד את הנושא.

לעומת זאת, ישנם בטיפוח 3 דברים טובים מאוד: (1) כל תועלת היא תועלת ארצית מיידית. (2) כל תועלת היא לצמיתות, כלומר, אם שיפרת את הפרה — אז גם הבת שלה תהיה טובה יותר. (3) זו אינה רק הגדלת התנובה, כי אם הפרה היא יותר טובה.

באופן תיאורטי — ישנם ארבעה מוסדות העוסקים בטיפוח. האם הם עובדים ביעילות המירבית?

ישנו מוסד ביקורת החלב, המבקר את תנובת החלב ואחוז השומן. אנו שומעים כאן כל הזמן על עודפי שומן, אבל הבעיה שרוצים, למעשה, לטפל בה — היא החלבון. החלבון הוא אב מוזון המיובא מחו"ל. אילו היינו עובדים בצורה יעילה והיינו מגסים להעלות את תנובת החלבון מבלי להגדיל את כמות החלב ומבלי להעלות את אחוז השומן, היינו משיגים הישג נכבד. למזלנו, קל מאוד לטפח את תכונת החלבון, וצריך לשם כך פחות בהמות ופחות בדיקות. בכך שאנו בודקים את כמות החלב ואחוז השומן, אנו מגסים, בעקיפין, לטפח את כמות החלבון. על-ידי בדיקה ישירה ניתן לעשות זאת ולהגיע להישגים גדולים.

המוסד השני הוא ספר העדר. אנו צריכים לדאוג למירב הדיוק, ואם עורכים מיבחן פרים ל-100 בנות ו-20 בנות אינן של אותו הפר — איננו מפקים תועלת רבה.

ואכן, נצטרך לבדוק את הדברים בקשר לתוכן האסיפה, לקראת האסיפה הבאה, וכיצד להכינה. אני מקבל גם בברכה את הדגש ששמת על הפעילות האינטנסיבית ועל המעורבות של הוועדות האזוריות. אבל הפניה הזאת צריכה, בראש וראשונה, לבוא לא מצד פעילי ההתאחדות, אלא מצד המשקים, מצד האזורים, ואז נוכל בהחלט להעניק לאותן ועדות ייצוג מתאים בהתאחדות מגדלי בקר.

במשך שנים להגדיל את עדריהם, על-מנת להגיע ליחידה פחות או יותר מתקבלת על הדעת. אבל אל תשכח, שהיתה כאן תקופה מסויימת, בין 1970 ל-1974, בה נעשו פעולות, בעידודם של שר החקלאות ומנכ"ל משרד החקלאות, לפתח את הרפת. נשאלת השאלה, בינינו בכל אופן, מה עשינו באותן השנים? הגדלנו את העדרים או לא? ישנם שהגדילו, גם במושב וגם בקיבוץ, וישנם אחרים, שחיכו לזמנים יותר טובים. אני מקבל בהחלט את דבריו של רפי נהיר,

החלטות האסיפה הכללית

1. האסיפה מביעה את הערכתה להנהלה היוצאת ולפעיליה על פעולתם לקידום ענייני ההתאחדות ולמען הענף ושלוחותיו השונות.
2. האסיפה מטילה על ההנהלה לבחור בוועדה כלכלית פעילה.
3. האסיפה מטילה על ההנהלה לפעול למען הקמת יחידה למחקר טיפוסי ולפיתוח שיטות של מבחנים גנטיים במסגרת מוסד מחקר.
4. האסיפה מטילה על ההנהלה להביא לאסיפה הבאה הצעה בדבר הגבלת מספר הקדנציות שחבר יכהן בהנהלה הרחבה.
5. האסיפה תובעת מהממשלה לנצל את כושר ייצור החלב בארץ למילוי כל צריכת החלב ותוצרתו.
6. מציעים, שמנהל אגף החלב ב"תנובה" ישתתף כחבר גלווה בהנהלת ההתאחדות ללא זכות הצבעה.
7. האסיפה תובעת מההנהלה לפעול לקביעת מחיר ריאלי עבור החלב והבשר ולתבוע תשלום מלא עבור כל החלב שייצרך.
8. על ההנהלה לתבוע בתוקף ולפעול למען הזרמת הסובסידיות ללא דיחוי.
9. האסיפה תובעת מהממשלה לתקן את החוק ולחזור לשווק חלב בתכולת שומן המקובלת בעולם.
10. האסיפה תובעת העמקה והרחבה של פעולות הפרסומת להגברת צריכת החלב ומוצרי.
11. האסיפה מטילה על ההנהלה לפעול לפישוט ביקורת החלב והרחבתה במושבים.
12. האסיפה מטילה על ההנהלה להמשיך ולפעול להקמת הקרן לנזקי טבע.
13. האסיפה חוזרת ותובעת את השתתפות משרד החקלאות ב-1 ל"י מול 1 ל"י בקרן המחקר בענף הבקר.
14. האסיפה רואה את ענף המספוא כמרכיב חשוב במערך החלב בארץ ועל ההנהלה לסייע לקידום המחקר בשטח זה.
15. ההתאחדות תסייע בהכנסת רכזים לענף הרפת במושבים.
16. האסיפה מיפה את כוח ההנהלה להגדיל את הון האגודה במשך שנתיים, עד 2. לירות למוזרעת בשנה. זאת לפי דרישת ברית הפיקוח והחלטת ההנהלה על-פי התוצאות העסקיות.
17. האסיפה מביעה אי-שביעות רצון מהטיפול בנושא ציוד החליבה ומטילה על ההנהלה לטפל בנושא.
18. האסיפה מטילה על ההנהלה לדאוג לקביעת תקנים למוזונות (תוצרת לוואי) ותשלום עבורם בהתאם.
19. האסיפה בוחרת בהנהלה רחבה בהרכבה המובא להלן:

שלמה דורי — יפעת; נפתלי שור — מרחביה; שמחה ידידיה — סעד; אביב רכב — עין-המפרץ; זאב צומברג — יטבתה; אן בכר — מחניים; משה בלייברג

רוטשילד — נחלים; שלום אדלר — בוסתן-הגליל; יפתח סולטן — עזריקם; יוסף יצחק — מיטב; יונה קמה — אביגדור; יוסף בוניס — גילת; אשר בוטלון — בארותיים; אורי יטבת — באר-טוביה. לוועדת הביקורת נבחרו החברים: מנחם הס — שדה אליהו; יהודה יצקר — דביר; יאיר בן-צבי — כפר-יחזקאל.

— אושה; יותם גבעתי — גבעת-חיים מאוחד; שלמה גרנות — העוגן; משה רוזינר — פלמחים; אמנון זיו (מועצת החלב) — גבע; שמואל ריין — עין הנצי"ב; אהרון גלבוע — כפר יחזקאל; פרץ בן-יהושע — באר-טוביה; אהרון סיגייטי — אמץ; מאיר פרקר — כפר-ויתקין; יואל פרוידנברג — נהלל; נפתלי

תגובה על החלטות האסיפה

למעלה מ-2,000 איש ואשה. 5. מחלקות השיווק פעלו רבות להרחבת השיווק על-ידי העמקת ההפצה של גבינות קשות. בין היתר נעשתה פעולה חשובה בהתקשרות עם מעדניות ומינימרקטים במ-קומות ישוב שונים. 6. דגש מיוחד הושם על עיצובן מחדש של אריזות מוצרי החלב השונים במטרה להפכם ליותר „מושכים“. 7. דיילות „תגובה“ המשיכו בפעולות ההסברה שלהן במקומות ההפצה, שהשפיעו ללא ספק באופן חיובי על קידום המכירות. לא כללנו, כמובן, את פעולות הפרסום וההסברה השיגרתיים, כגון מודעות בעתונות, סרטי קולנוע, שילוט, שידורי רדיו, הדגמות במשקים, בריכוזי עולים, במסיבות רשמיות ובחנוניות כרזות, פעולות הסברה בבתי-ספר וכו'. בסיכום ניתן לקבוע, כי היינו עדים לשילוב מוצלח בין פעולות הסברה, שהיו מקובלות עד כה ושהוגברו מאוד, לבין אמצעים חדישים שהוסיפו צביון מיוחד למבצעים השונים ותרמו ליעילותם ולמידת האפקטיביות שלהם. הצד הכספי הסתכם בכ-2 מיליון ל"י בערך, סכום שאין לו תקדים ב„תגובה“, אף אם ניקח בחשבון את הפיחות שחל בערך הלירה הישראלית בשנה זאת. כסלו תשל"ז

י. לנדסמן

מנהל כללי

„תגובה“

הנני רוצה להתייחס, אם כי באיחור מסויים, להחלטה מס' 10 של האסיפה הכללית של התאחדות מגדלי בקר. בהחלטה זאת נתבעת „תגובה“ להעמיק ולהרחיב את פעולות הפירסומת להגברת צריכת החלב ומוצריו“. מבלי לשלול החלטות, שמטרתן לעודד את צריכת מוצרי החלב, הנני מקווה, כי הובאה לידיעת צירי האסיפה הפעילות הענפה והנמרצת של „תגובה“ בשנים האחרונות לקידום נושא זה. לשם כך הוגדלו באופן ניכר ביותר התקציבים השנתיים, נתקבלו עובדים חדשים ובעלי מקצוע בתחום השיווק והוקמו מחלקות שיווק ליד כל הסניפים המחוזיים של „תגובה“.

להלן חלק מן הפעולות, שנעשו על-ידינו בשנת תשל"ז:

1. במחלבות „תגובה“ נמשך תהליך גיוון המוצרים והוחל בייצורם של 6 מוצרי חלב חדשים, ביניהם — „קרמלי“, „חלב מלא“ ו„דפנה“.
2. באוגוסט 1976 הפעלנו תכנית ארוכת-טווח להגברת צריכת החמאה, שלוותה על-ידי מבצע הוזלה ופרסום מקיף בכל אמצעי התקשורת המקובלים.
3. במשך כל השנה המשכנו בארגון הדגמות של השימוש במתכונים, שעיקרם גבינות קשות.
4. „מרכז ההדרכה לאירוח וכלכלת הבית“, שהופעל לפני חדשים, זוכה לתשומת-לב רבה מצד עקרות הבית, ועד כה השתתפו בהדגמות, בקורסים ובהרצאות, שאורגנו בו,